

VLERËSIMI I KOMUNITETIT PËR QEVERISJEN

RAPORT BASHKIA KAMËZ

RAPORT

VLERËSIMI I KOMUNITETIT PËR QEVERISJEN 2016

BASHKIA KAMËZ

SHËNIM I RËNDËSISHËM

Ky raport u përgatit me:

Mbështetjen financiare dhe teknike të Agjencisë për Zhvillim Ndërkombëtar të Shteteve të Bashkuara të Amerikës (USAID). Pikëpamjet e shprehura në këtë botim nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e Agjencisë së Shteteve të Bashkuara për Zhvillimin Ndërkombëtar ose të Qeverisë së Shteteve të Bashkuara.

Dhe me

Mbështetjen financiare dhe teknike të Njesisë së Kombeve të Bashkuara për Barazinë Gjinore dhe Fuqizimin e Grave (UN Women), në kuadër të programit “Lidershipi dhe Pjesëmarrja Politike”. Ky program është financuar nga Qeveria Suedeze nëpërmjet Fondit të Koherencës së Kombeve të Bashkuara dhe është pjesë e “Programit të Bashkëpunimit ndërmjet Qeverisë së Shqipërisë dhe Kombeve të Bashkuara 2012-2016”. Mendimet dhe pikëpamjet e shprehura në këtë raport janë të autorëve dhe nuk përfaqësojnë domosdoshmërisht mendimet e UN Women, të Agjencive të Kombeve të Bashkuara apo të Qeverisë Suedeze.

AUTORËT

Raporti u përgatit dhe u hartua nga ekspertët e Qendrës Aleanca Gjinore për Zhvillim në bashkëpunim me Shoqatën për Integrimin e Zonave Informale (SHIZI) me mbështetjen dhe asistencën e:

Laureta MEMO, Eksperte për Angazhimin Qytetar dhe Komunikimin, USAID/Projekti për Planifikimin dhe Qeverisjen Vendore

Fiorela SHALSI, Menaxhere e Programit Kombëtar “Lidershipi dhe Pjesëmarrja në Politikë”, UN Women

Të drejtat e publikimit

© Aplikimet për lejen për të riprodhuar ose përkthyer të gjithë ose një pjesë të këtij studimi duhet bërë në zyrën e GADC-së me adresë:

Rr. Abdyl Frashëri”, P.10/1, shk.1, ap.3

E-Mail: gadc@gadc.org.al

www.gadc.org.al

TABELA E PËRMBAJTJES

MIRËNJOHJE	5
SHKURTIME	6
1. HYRJE	7
2. PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE	8
3. PROFILI I BASHKISË KAMËZ	9
4. METODOLOGJIA	11
5. PËRSHKRIM I PROJEKTIT	13
6. PËRMBLEDHJE E REZULTATEVE	16
7. GJETJET KRYESORE	18
8. KONKLUZIONE DHE REKOMANDIME	21
8.1 SHËRBIMET PUBLIKE – CILËSIA DHE EFIÇENCA.....	21
8.2 DEMOKRACIA VENDORE DHE MIRËQEVERISJA	22
8.3 ZHVILLIMI EKONOMIK VENDOR	22
8.4 RESPEKTIMI DHE ZHVILLIMI I TË DREJTAVE TË NJERIUT NË NIVEL VENDOR.....	22
9. RRETH QENDRËS ALEANCA GJINORE PËR ZHVILLIM	23

MIRËNJOHJE

Me mirënjohje falënderojmë të gjithë ata që ndihmuan në realizimin e këtij raporti për të vlerësuar qeverisjen vendore dhe gjithë qytetarët e Bashkisë Kamëz, të cilët morën pjesë aktive në aktivitet e realizuara përmes projektit dhe përmes argumenteve vlerësuan mirëqeverisjen lokale për bashkinë e tyre.

Një falënderim i veçantë i dedikohet z. Xhelal Mziu dhe stafit të tij, të cilët për dy vjet rresht morën angazhime konkrete përballë qytetarëve bazuar në sugjerimet e tyre për përmirësimin e punës në Bashkinë Kamëz.

Një falënderim gjithashtu shkon edhe për mbështetësit dhe financuesit e këtij projekti, Programit të Kombeve të Bashkuara për Gratë në Shqipëri, UN Women dhe Projektit të USAID për Planifikimin dhe Qeverisjen Vendore (PLGP) për mbështetjen financiare dhe teknike gjatë zbatimit të projektit.

SHKURTIME

NJQV	Njësi të Qeverisjes Vendore
KKQV	Komisioni Këshillimor Qytetar Vendor
QAGJZH	Qendra “Aleanca Gjinore për Zhvillim”
RAT	Reforma Administrative-Territoriale
VKQ	Vlerësimi i Komunitetit për Qeverisjen
UN Women	Programi i Kombeve të Bashkuara për Gratë
USAID	Agjencia e Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar

1. HYRJJE

Ndërkohë që po bëhet progres për avancimin e procesit të decentralizimit në Shqipëri, sfidat për zbatimin me sukses të qeverisjes vendore të decentralizuar e demokratike janë të mëdha. Reforma Administrative-Territoriale (RAT) që filloi të zbatohet në qershor të vitit 2015, pati ndikim të konsiderueshëm në funksionimin dhe administrimin e njësive të qeverisjes vendore (NJQV). Zvogëlimi i numrit të NJQV-ve nga 373 në 61, çoi rrjedhimisht në rritjen ndjeshëm të territorit, popullsisë dhe kompleksitetit të funksionimit të tyre. Ndikimi i reformës është i madh, jo vetëm në aspektin e përgjegjësive dhe funksioneve të shtuara të njësive vendore, por edhe në ofrimin e shërbimeve me cilësi dhe efikasitet për qytetarët e bashkisë së zgjeruar tashmë. Paralelisht me këtë, bashkitë tani përballen me sfida edhe më të mëdha se më parë për të arritur informimin, përfshirjen dhe përfaqësimin e vërtetë të grave dhe burrave në vendimmarrje.

Në këtë kuadër, që prej vitit 2015, Projekti i USAID për Planifikimin dhe Qeverisjen Vendore (PLGP) dhe UN Women, në bashkëpunim me organizata të shoqërisë civile dhe Komisionet Këshillimore Qytetare Vendore (KKQV) kanë ndërmarrë projektin e Vlerësimit të Komunitetit për Qeverisjen (VKQ) në 10 nga bashkitë më të mëdha në vend. Në pritje të reformës dhe zgjedhjeve vendore të vitit 2015, VKQ u zbatua në bashkitë e Elbasanit, Beratit, Kamzës dhe Vlorës, ku gjetjet dhe rekomandimet e qytetarëve gra dhe burra u prezantuan dhe u përfshinë në axhendat dhe programet e kandidatëve për kryetarë bashkie. Këtë vit, VKQ u zbatua në gjashtë bashki të reja: Fier, Gjirokastër, Kuçovë, Korçë, Lushnjë dhe Kamëz. Vlerësimi i Komunitetit për Qeverisjen përfshin aspekte kryesore të qeverisjes vendore, të tilla si: (I) cilësia dhe efikasiteti i shërbimeve publike; (II) qeverisja e mirë dhe demokracia lokale; (III) zhvillimi ekonomik dhe (IV) të drejtat e njeriut në nivel vendor.

Përmes vjeljes së opinioneve të qytetarëve në identifikimin dhe përcaktimin e prioriteteve lokale, VKQ synon të krijojë dhe promovojë mekanizma qytetare në funksion të përmirësimit të demokracisë lokale. Procesi i VKQ mundëson monitorimin dhe vlerësimin e performancës së administratës lokale, paralelisht me ndërtimin e urave të dialogut, ndërveprimit dhe bashkëpunimit në nivel vendor.

Vlerësimi i komunitetit për qeverisjen është një qasje dhe mundësi e mirë që bashkitë të kuptojnë nevojat dhe përparësitë e qytetarëve. Harmonizimi dhe përfshirja e rezultateve të vlerësimit të komunitetit në programet vendore, si dhe përpjekja për të influencuar në hartimin e politikave vendore, janë një tregues pozitiv i demokracisë në veprim. Kombinimi i metodologjisë së VKQ me aktorë kyç lokalë, të tillë si Komisionet Këshillimore Qytetare dhe organizata të shoqërisë civile kanë mundësuar zbatimin me sukses të këtij procesi.

2. PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Informacioni i përfshirë në këtë raport prezanton ecurinë e procesit të Vlerësimit të Komunitetit për Qeverisjen në Bashkinë Kamëz në periudhën qershor-nëntor 2016 dhe përfshin vlerësimin nga ana e komunitetit dhe administratës vendore të performancës së shërbimeve të ofruara në nivel vendor, si dhe gjetjet dhe rekomandimet e ardhura nga qytetarët. Procesi i VKQ-së i ofron Bashkisë Kamëz një tablo të qartë të vlerësimit të qytetarëve në lidhje me shërbimet publike, zhvillimin ekonomik, funksionimin e demokracisë vendore dhe të drejtat e njeriut në nivel lokal.

Procesi i Vlerësimit të Komunitetit për Qeverisjen u realizua nga Qendra Aleanca Gjinore për Zhvillim (QAGJZH) në bashkëpunim me Bashkinë Kamëz, njësinë administrative Paskuqan dhe komunitetin në njësitë administrative të sipërpërmendura.

Projekti Vlerësimi i Komunitetit për Qeverisjen u shtri në harkun kohor 2015-2016 dhe përfshiu 10 bashki, ndër të cilat edhe Bashkinë Kamëz. Qëllimi i këtij projekti është përmirësimi i demokracisë vendore përmes fuqizimit të mekanizmave qytetarë. Objektiva specifike të tij synojnë të nxisin ndërveprimin dhe dialogun mes qytetarëve dhe autoriteteve vendore, përmes përfshirjes së prioriteteve dhe nevojave të qytetarëve në programet dhe buxhetet vendore, duke krijuar kushte për përmirësimet të qëndrueshme të shërbimeve që i ofrohen komunitetit dhe duke fuqizuar në këtë mënyrë bashkëpunimin midis të dyja palëve.

Për realizimin e VKQ u punua ngushtësisht me administratën e bashkisë për të siguruar gatishmërinë dhe bashkëpunimin e tyre në proces, gjë që kërkoi takime dhe diskutime paraprake në lidhje me metodologjinë, fushat që trajtonte VKQ, zonat e përzgjedhura për zbatim dhe pjesëmarrjen qytetare në të. Në bashkërendim me Bashkinë, VKQ përfshiu edhe njësinë administrative Paskuqan.

Gjatë procesit të përpunimit të vlerësimeve janë konsultuar gjerësisht materiale, dokumente dhe strategji, të tilla si: buxheti i bashkisë për vitin 2016, Plani i Punës së Strategjisë Ndërsektoriale për Decentralizimin dhe Qeverisjen Vendore 2015-2020, Ligji 119/2014 Për të drejtën e Informimit, Ligji 135/2015 për Organizimin dhe Funksionimin e Vetëqeverisjes Vendore, faqja e internetit e Bashkisë, etj.

Në këtë raport do të lexoni: 1) Një profil të shkurtër të Bashkisë Kamëz; 2) Metodologjinë e projektit; 3) Përshkrimin e projektit; 4) Përmbledhjen e rezultateve të vlerësimit të qytetarëve korçarë për qeverisjen vendore; 5) Gjetje e rekomandime për të ardhmen.

3. PROFILI I BASHKISË KAMËZ

Bashkia Kamëz përbëhet nga dy njësi administrative: Kamza dhe Paskuqani. Kryeqendra e bashkisë së re është Kamza, në përbërje të së cilës ndodhen 14 fshatra: Bathore, Laknas, Valias, Frutikulturë, Bulçesh, Zall-Mner; ndërsa në përbërje të njësisë administrative Paskuqan janë fshatrat: Paskuqan, Babrru Qëndër, Kodër e Kuqe, Shpat, Fushë e Kërçikëve, Kodër Babrru, Paskuqan Fushë, Paskuqan Kodër.

Popullsia

Sipas Censurit të vitit 2011 Bashkia Kamëz ka një popullsi prej 104,190 banorësh, ndërsa sipas regjistrimit civil numëron 125,632 banorë. Ajo ka një sipërfaqe prej 37.18 km². Në bazë të censurit, densiteti i popullsisë është 2,802 banorë për km², ndërsa sipas regjistrimit civil, densiteti është 3,379.02 banorë/km². Këto vlera të dendësisë së popullsisë janë gati 100 herë më të larta se mesatarja në rang vendi. Të dhënat aktuale të vitit 2015 flasin për një numër total prej 140,000 banorësh të regjistruar në gjendjen civile (nga këta rreth 100 mijë në njësinë administrative të Kamzës). Sipas vlerësime të stafit të Bashkisë së Kamzës, në territorin e kësaj bashkie ndodhen edhe rreth 50 mijë banorë të paregjistruar, gjë që përbën burim problematikash sociale dhe ekonomike.

Raporti gjinor, sipas të dhënave të censurit të vitit 2011 rezulton të jetë 103.4, vetëm pak më i lartë se mesatarja kombëtare prej 100.4. Moshja mesatare aktuale e popullsisë së Bashkisë Kamëz është 27 vjeç, ndërsa grupmosha 15-64 vjeç përbën 66.1 % të totalit të banorëve, duke qenë diçka më pak se mesatarja kombëtare, por kjo shpjegohet me numrin e lartë të grupmoshës së fëmijëve: 27% (mesatarja në rang vendi 20%).

Punësimi

Papunësia në Bashkinë e Kamzës rezulton në nivele të larta: rreth 50 dhe paraqitet mjaft më e lartë se mesatarja e papunësisë në rang vendi: rreth 30%. Indeksi i papunësisë për të rinjtë (mosha 15-24 vjeç) dhe për femrat paraqiten gjithashtu mjaft më lart se mesatarja e vendit, respektivisht për të rinjtë 68.3% kundrejt mesatares kombëtare: 52.9%), dhe për femrat 54.8% kundrejt mesatares kombëtare 31.4%. Këta tregues flasin për domosdoshmërinë e marrjes së masave urgjente, nëpërmjet projekteve, që synojnë rritjen e numrit të të punësuarve, pa lënë jashtë vëmendjes edhe fuqizimin e orientimin nga tregu i punës të arsimit profesional të mesëm.

Për shkak të natyrës mikse të ekonomisë lokale, banorët janë të punësuar në sektorë të ndryshëm si bujqësi, industri dhe shërbime. Struktura e punësimit në këto sektorë paraqitet si më poshtë: në bujqësi janë të punësuar 5.3% e forcës aktive të punës, në industri rreth 37.5%, dhe në shërbime 57.1%. Këta tregues flasin për një strukturë ekonomike me natyrë urbane, duke u larguar gjithmonë e më tepër nga karakteristikat e dikurshme rurale të zonës

Zhvillimi ekonomik

Ekonomia e Bashkisë së Kamzës karakterizohet nga një nivel i lartë i informalitetit dhe nga mbizotërimi i bizneseve të vogla dhe familjare. Numërohen në total rreth 1,900 biznese, nga të cilat 1,600 e zhvillojnë aktivitetin në territorin e njësisë administrative Kamëz dhe pjesa tjetër në Paskuqan. Pjesa më e madhe e aktivitetëve të biznesit është përqendruar në sektorin e tregtisë dhe shërbimeve dhe më konkretisht 70% të numrit të përgjithshëm angazhohet në tregti, 22% në fushën e shërbimeve dhe 8% në sektorin e prodhimit.

Krahas sektorit të shërbimeve, po fuqizohet gradualisht aktiviteti me natyrë industriale, që konsiston në bizneset ndërtuese, ato të industrisë së lehtë dhe ushqimore. Vlen të theksohet shtimi sistematik i aktivitetëve me natyrë fasonerie, që shpërngulen nga zona të tjera, kryesisht Tirana dhe vendosen në territorin e Bashkisë së Kamzës, me qëllim shfrytëzimin e disa lehtësirave në taksa dhe krahut të lirë të punës.

Rënia e interesit ndaj zhvillimi të aktivitetëve tradicionale të bujqësisë dhe prodhimit blegtoral është mjaft e dukshme. Nga ana tjetër, aktivitetet ekzistuese bujqësore synojnë më tepër përmbushjen vetëm të nevojave familjare dhe janë të kufizuara në përdorimin e ngastrave jo më të madhe se 1-3 ha për këtë qëllim.

Burimet natyrore dhe qëndrueshmëria mjedisore

Territori i Bashkisë së Kamzës përshkohet nga tre lumenj: lumi i Tiranës, Lanës dhe i Tërkuzës. Të tre këta rrjedhin poshtë nga ana jug-lindore në drejtimin veri-perëndimor përmes luginës së Tiranës. Lumi i Tiranës dhe lumi i Lanës përshkojnë pjesën qendrore të luginës së Tiranës, ndërsa lumi i Tërkuzës rrjedh poshtë në periferi të luginës, drejt veriperëndimit.

Liçeni i Paskuqanit është një prej resurseve më të rëndësishme ujore të Bashkisë së Kamzës. Ai zë një sipërfaqe prej 170 ha dhe aktualisht zona përreth liçenit është zënë nga banesa informale të ndërtuara pas viteve '90, por numri i tyre është i pakët. Ky liçen mund të marrë një rëndësi të veçantë, pasi në drejtim të tij shkon zgjatimi i bulevardit qendror të kryeqytetit dhe ekziston një projekt mjaft ambicioz për ta shndërruar zonën përreth liçenit në një park të madh, të gjelbër me karakter pushues e argëtues.

4. METODOLOGJIA

Procesi i Vlerësimit të Komunitetit për Qeverisjen¹ është mjet monitorimi që përdor komunitetin si njësi analize për të nxitur llogaridhënien dhe përgjegjshmërinë sociale dhe publike të institucioneve vendimmarrëse vendore. Vlerësimi i Komunitetit për Qeverisjen njihet ndryshe edhe si “zëri i komunitetit”, pasi i mundëson qytetarëve të shprehin vlerësimin e tyre mbi cilësinë, përshtatshmërinë dhe efikasitetin e shërbimeve publike dhe të propozojë ndryshime në lidhje me shërbimet e ofruara, madje edhe mbi vendimmarrjet vendore. Mekanizmi i VKQ-së zbatohet në një nivel teje të rëndësishëm të qeverisjes, në atë vendor, ku qytetarët janë në kontakt më të drejtpërdrejtë me autoritetet vendimmarrëse dhe mbi të gjitha, me shërbimet e ofruara prej tyre.

Procesi mundëson krijimin e dialogut mes komunitetit dhe autoriteteve vendore, duke përballur mundësitë (burimet që kanë në dispozicion autoritetet vendore) me nevojat reale të komunitetit. Zbatimi i këtij mekanizmi në nivelin vendor ndikon në: zhvillimin e demokracisë me pjesëmarrje dhe arritjen e mirëqeverisjes vendore. Duhet të theksojmë gjithashtu se VKQ-ja nuk është thjesht një proces vlerësimi, pasi shkon përtej tij. Ajo ndërton ndërveprimin mes komunitetit, autoriteteve vendore, organizatave të shoqërisë civile etj, duke krijuar kushte për përmirësime të qëndrueshme të shërbimeve që i ofrohen komunitetit, duke e fuqizuar atë.

Gjatë procesit të VKQ-së parimet kryesore të vlerësimit të shërbimit (pavarësisht nga çështja objekt i VKQ-së) do janë:

- **Përshtatshmëria:** programi apo shërbimi a i reflekton nevojat e grupit të targetuar? A i respekton standardet dhe kriteret që përcakton ligji?
- **Eficientia:** A po përdoren burimet (financiare, njerëzore, lokale) në mënyrë efektive dhe në kohën e duhur? A përfshihet komuniteti në planifikimin e këtyre burimeve?
- **Pjesëmarrja:** Sa dhe si nxitet pjesëmarrja e komunitetit në planifikimin dhe zbatimin e programit/shërbimeve? Cilat janë metodat që përdorin autoritetet për të nxitur pjesëmarrjen?
- **Qëndrueshmëria:** jetëgjatësia e programeve, shërbimeve. A janë fondet vjetore në rritje apo ato nuk ekzistojnë?
- **Rezultati:** Çfarë ndryshimesh ka sjellë zbatimi i programit/shërbimit? Çfarë rrugësh përdorin autoritetet për të matur ndikimin?

Përfituesit e Vlerësimit të Komunitetit për Qeverisjen janë komuniteti dhe autoritet vendore. **Procesi i VKQ-së i mundëson komunitetit** të informohet mbi shërbimet që ofrohen nga autoritetet vendore; të shprehë opinionin e tij mbi cilësinë dhe efikasitetin e tyre; të monitorojë përmbushjen e detyrimeve/angazhimeve e tyre në ofrimin e shërbimeve cilësore; të shprehë drejtpërdrejtë tek autoritetet përkatëse opinionin e tij dhe t'u kërkojë atyre përmirësimet e nevojshme, si dhe të ndërveprojë me autoritetet përkatëse me qëllim përfundimin e shërbimeve cilësore e të qëndrueshme. **VKQ i jep mundësinë autoriteteve vendore** të njohin më mirë

¹ Marrë nga Manuali për Shoqërinë Civile “Vlerësimi i Komunitetit për Qeverisjen”- Mbështetur nga Njësia e Kombeve të Bashkuara për Barazinë Gjinore dhe Fuqizimin e Grave (UN Women), Shtëpia Botuese IDEART, 2012 Tiranë

nevojat dhe prioritetet e komunitetit në përgjithësi, si dhe të grupeve të veçanta të tij; të orientojnë më mirë burimet që kanë në dispozicion në përputhje me këto nevoja dhe prioritete të komunitetit, të rrisin kapacitetet e tyre, transparencën në qeverisje dhe të përmirësojnë cilësinë dhe përshtatshmërinë e shërbimeve që i ofrojnë komunitetit.

Procesi i Vlerësimit të Komunitetit për Qeverisjen realizohet përmes disa etapave, të tilla si: (1) Vlerësimi për ndjekjen e të dhënave (gjetja dhe konsultimi i dokumenteve, materialeve dhe strategjive që lidhen me Bashkinë); (II) Vlerësimi komunitar për performancën (fokus grupe me qytetare të Bashkisë në zonën urbane dhe rurale); (III) Vlerësimi ose vetë-vlerësimi nga ofruesit e shërbimeve (intervista gjysme të strukturuar me autoritetet lokale); (IV) Takimi i drejtpërdrejt midis përfituesve dhe ofruesve (prezantim publik i gjetjeve dhe rekomandimeve nga ky proces dhe (V) Përgatitja e raportit me qëllim institucionalizimin e procesin, advokimin dhe monitorimin.

5. PËRSHKRIM I PROJEKTIT

Vlerësimi i Komunitetit për Qeverisjen 2015

Vlerësimi i Komunitetit për Qeverisjen në Bashkinë Kamëz u shtri në periudhën 2015-2016. I organizuar në prag të zgjedhjeve lokale, procesi i VKQ në vitin 2015 angazhoi qytetarët e bashkisë Kamëz dhe të komunave që do të përfshiheshin në të pas riorganizimit nga Reforma Administrative-Territoriale. Nevojat dhe prioritetet e dala nga qytetarët iu prezantuan kandidatëve për kryetarë bashkie me synimin e përfshirjes së tyre në axhendat dhe programet elektorale, për t'u përkthyer më pas në programe dhe plane zhvillimore lokale.

Procesi u zhvillua përmes disa fazave, të cilat janë të detajuara si më poshtë:

Në fazën e parë u zbatua metodologjia e VKQ-së për nxjerrjen e prioriteteve të komunitetit (burra edhe gra) në dy njësitë administrative (atëherë Bashkia Kamëz dhe Komuna Paskuqan), sipas Reformës Territoriale. Gjatë kësaj faze, anëtarë të KKQV-së u informuan mbi procesin e VKQ-së si dhe për Reformën Administrative Territoriale. Në fokus-grupet e realizuara u nxorën problematikat e komunitetit sipas sistemit të vlerësimit.

Në fazën e dytë u punua me partitë politike dhe programet dhe platformat e tyre elektorale me anë të takimeve publike ndërmjet qytetarëve dhe kandidatëve për të adresuar prioritetet dhe problematikat e dala gjatë fazes së parë.

Gjatë fazës së tretë u realizuan debate qytetare nëpërmjet forumeve me dy kandidatët për kryetarë bashkie dhe fushata ndërgjegjësuese.

Ndërsa **faza e fundit** u zbatua pas përfundimit të procesit zgjedhor, që u orientua rreth monitorimin dhe institucionalizimin e procesit të VKQ-së nëpërmjet trajnimeve të të zgjedhurve vendor dhe qytetareve.

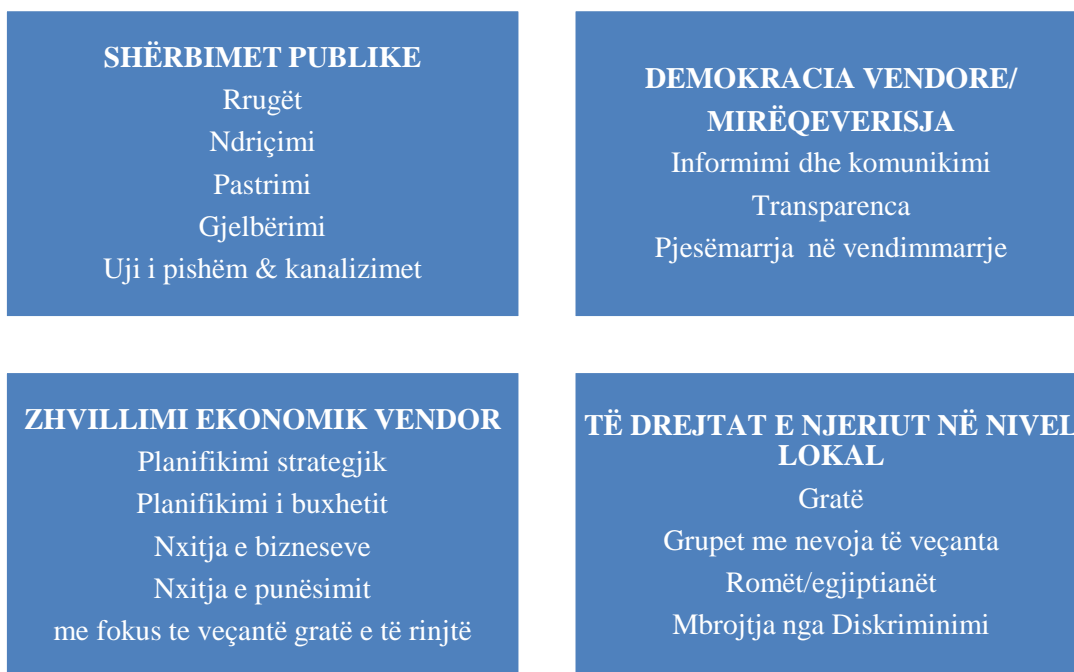
Realizimi i këtij procesi në Kamëz ishte i plotë dhe i suksesshëm. Takimet individuale publike me secilin nga dy kandidatët për kryetarë bashkie u shoqëruan me platforma respektive dhe angazhime konkrete në reflektim të rekomandimeve të dala nga qytetarët në procesin e VKQ. Meqenëse procesi u zhvillua dhe rekomandimet e qytetarëve përbëjnë bazën e punës katër-vjeçare të kryetarit të aktual të Bashkisë Kamëz dhe stafit të tij, ekipi që realizoi këtë iniciativë ka përgatitur një përmbledhje të progresit të bërë, bazuar në rekomandimet e vitit 2015 ndaj atyre të 2016, të cilat janë rekomandime afatgjata.

Vlerësimi i Komunitetit për Qeverisjen 2016

Për të parë ecurinë e këtij procesi të nisur në vitin 2015, ekspertët e projektit realizuan monitorimin e rekomandimeve që qytetarët kanë adresuar ndaj Bashkisë Vlorë, përmes zbatimit të së njëjtës metodologji për vitin 2016. Ndërkohë është realizuar krahasimi në lidhje me rekomandimet e qytetarëve në 2015 ndaj rekomandimeve të 2016. Rezultatet përdoren në nivel vendor për të kërkuar llogari dhe përgjegjshmëri nga autoritetet vendore.

Vlerësimi i Komunitetit për Qeverisjen kaloi në disa faza, të cilat janë të detajuara si më poshtë:

Skedat e vlerësimit: Faza përgatitore e projektit ishte shumë e rëndësishme për përcaktimin e aspekteve/fushave që do të mbulonte dhe treguesve që do të përmbante VKQ. Katër fushat e përzgjedhura ishin: (I) cilësia dhe efienca e shërbimeve publike, (II) qeverisja e mirë dhe demokracia lokale, (III) zhvillimi ekonomik dhe (IV) të drejtat e njeriut në nivel vendor. Bazuar në to u përcaktuan edhe 20 treguesit e performancës. U përgatitën tre lloje skedash specifike për qytetin, njësinë administrative dhe një përmbledhëse me vlerësimin e qytetareve dhe ofruesve të shërbimeve. Treguesit që u përdorën për Vlerësimin e Komunitetit për Qeverisjen janë:

Fokus grupet: Me synimin e marrjes së mendimit qytetar në muajin korrik u organizuan 5 fokus grupe me përfaqësues të komunitetit dhe banorë të qytetit Kamëz dhe njësisë administrative Paskuqan. Në takime morën pjesë 52 pjesëmarrës (përfaqësues të OJQ, individë komunitarë që përfaqësonin grupe të marginalizuara, qytetarë aktivë, kryepleq fshatrash) të cilët me anë të pikëzimit vlerësuan performancën e bashkisë dhe identifikuan nevojat dhe prioritetet e qytetarëve. Në vlerësimin e komunitetit për qeverisjen procesi pati pjesëmarrje të balancuar gjinore 16 djem e burra dhe 36 vajza e gra. Gjatë realizimit të fokus grupeve me komunitetin, pjesëmarrësit u prezantuan me qëllimin dhe objektivat e projektit, informacione mbi zbatimin e Reformës Administrative-Territoriale, ndryshimi i kuadrit ligjor dhe mekanizmat që mbështesin pjesëmarrjen e qytetarëve në vendimmarrje.

Intervista gjysmë të strukturuar: Pas takimit me qytetarët u organizuan intervista gjysmë të strukturuar me përfaqësues të bashkisë, ku u ofruesit e shërbimeve vetë-vlerësuan përmes sistemit të pikëzimit shërbimet që ata ofrojnë për komunitetin. Intervistat përfshinë drejtorinë e shërbimeve, drejtorinë e projekteve dhe administratorin e njësisë Paskuqan. Shkalla e vlerësimit sipas pikëzimit që u përdorë në Vlerësimin e Komunitetit për Qeverisjen si me qytetarët, ashtu edhe me bashkinë është si më poshtë:

Kriteret		Pikëzimi
Nuk ofrohet shërbim ose cilësia është shumë e dobët		1-Shumë keq
Shërbimi ofrohet, por cilësia është e dobët		2- Keq
Shërbimi ofrohet dhe është relativisht i mirë		3- Çka (mesatar)
Shërbimi ofrohet me cilësi të mirë		4- Mirë
Shërbimi ofrohet me cilësi të lartë		5- Shumë mirë

Analizimi i të dhënave: Moment shumë i rëndësishëm i VKQ është hedhja dhe analizimi i të dhënave nga fokus grupet dhe intervistat me ofruesit e shërbimeve. Gjatë kësaj faze është bërë edhe konsolidimi në një skedë i pikëzimit dhe gjetjeve nga qytetarët dhe ofruesit e shërbimeve. Pjesë thelbësore e punës ishte edhe konsultimi me dokumente/strategji dhe informacione të tjera që jepnin një ide me të qartë të fushave dhe treguesve të analizuar.

Prezantimi publik: Faza e fundit e VKQ në Bashkinë Kamëz ishte prezantimi publik i procesit të vlerësimit. Ai u organizua në formën e një forumi publik me qytetarët e Kamzës. Përveç Shefit të Kabinetit të Kryetarit z. Zaim Kupa dhe stafit të bashkisë, në takim morën pjesë edhe përfaqësues të OJQ-ve që veprojnë në Kamëz, individë komunitarë që përfaqësonin grupe të marginalizuara dhe qytetarë aktivë që morën pjesë në fokus grupet e organizuara. Takimi përfshiu një prezantim të gjetjeve nga ky proces, dhe në fund u ofruan rekomandimet që dolën nga takimet me qytetarët. Z. Kupa vlerësoi procesin si një mundësi e mirë për të marrë mendimin e qytetarëve dhe si një formë e mirë për të rritur bashkëpunimin dhe dialogun me ta në të ardhmen. Rekomandimet do të merren parasysh në hartimin e buxhetit të vitit pasardhës, si dhe do të bëhen pjesë e dokumenteve strategjike që do të hartohen në vijim.

6. PËRMBLEDHJE E REZULTATEVE

Siç u shpjegua më sipër në raport, në procesin e Vlerësimit të Komunitetit për Qeverisjen u përfshinë qytetarët e njësisë administrative qendër Kamëz dhe Paskuqan. Paralelisht me ta u intervistuan edhe punonjësit e bashkisë/ofruesit e shërbimeve. Sipas shpjegimit të mësipërm, për procesin e vlerësimit u përdor sistemi i pikëzimit nga 1 në 5. Më poshtë keni rezultatet e dala dhe analizuara nga ky vlerësim.

- a) **Cilësia dhe efiçenca e shërbimeve publike** - rrugë/ trotuare, ndriçim, pastrim, gjelbërim, furnizim me ujë të pijshëm dhe kanalizime, kanalet kulluese e vaditëse, pyjet e kullotat

CILËSIA DHE EFIÇENCA E SHËRBIMEVE PUBLIKE			
QYTET	TË INTERVISTUARIT	PIKËZIMI 2015	PIKËZIMI 2016
		Qytetarët	2.5
	Ofruesit e shërbimeve	3.5	4
NJËSI ADMINISTRATIVE	Qytetarët	1.6	2.1
	Ofruesit e shërbimeve	2	3

- b) **Demokracia vendore – mirëqeverisja** – informimi dhe komunikimi, transparenca në vendimmarrje, pjesëmarrja në vendimmarrje

DEMOKRACIA VENDORE – MIRËQEVERISJA			
QYTET	TË INTERVISTUARIT	PIKËZIMI 2015	PIKËZIMI 2016
		Qytetarët	2.8
	Ofruesit e shërbimeve	3.5	4.5
NJËSI ADMINISTRATIVE	Qytetarët	1.7	2.4
	Ofruesit e shërbimeve	2	3.5

- c) **Zhvillimi ekonomik vendor** - planifikimi strategjik, nxitja e biznesit, nxitja e punësimit, mbledhja e të ardhurave dhe planifikimi i buxhetit

ZHVILLIMI EKONOMIK VENDOR			
	TË INTERVISTUARIT	PIKËZIMI 2015	PIKËZIMI 2016
QYTET	Qytetarët	2.2	2.5
	Ofruesit e shërbimeve	3	3.5
NJËSI ADMINISTRATIVE	Qytetarët	1.5	1.9
	Ofruesit e shërbimeve	2	2.5

- d) **Të drejtat e njeriut në nivel lokal** - gratë, grupe me nevoja të veçanta, romët dhe egjiptianët, mbrojtja nga diskriminimi

TË DREJTAT E NJERIUT NË NIVEL LOKAL			
	TË INTERVISTUARIT	PIKËZIMI 2015	PIKËZIMI 2016
QYTET	Qytetarët	2	2
	Ofruesit e shërbimeve	3	3.5
NJËSI ADMINISTRATIVE	Qytetarët	1.8	1.9
	Ofruesit e shërbimeve	2	2.5

Përveç sistemit të pikëzimit pjesëmarrësit në vlerësim patën mundësinë të jepnin edhe komente e sugjerime/rekomandime. Më poshtë po rendisim disa prej gjetjeve dhe rekomandimeve kryesore, që qytetarët dhe ofruesit e shërbimeve kanë bërë në Bashkinë Kamëz.

7. GJETJET KRYESORE

Infrastruktura Rrugore:

- Gjatë vitit 2015 qytetarët rekomandonin përmirësimin e sistemit rrugor në nivel makro: si shtrimi dhe asfaltimi i rrugëve të zonave periferike dhe pajisja e tyre me të gjitha facilitetet e duhura. Gjatë vitit 2016 Bashkia ka bërë investime në disa lagje të qytetit në lagjen Frutikulturë, Zall-Mner, lagja nr. 4, lagja nr. 1 në Bathore. Në total për vitin 2016 investimet zënë 55% të buxhetit të Bashkisë Kamëz, përkatësisht shtatëqind milion lek. Në lidhje me njësinë administrative Paskuqan, rruga Demokracia ka qenë një nga shqetësimet kryesore të banorëve. Gjatë vitit 2016 rreth 2/3 e investimeve të Bashkisë Kamëz i përket Paskuqanit. Aktualisht është në përfundim loti i tretë i ndërtimit të rrugës Paskuqan 2, Vresht. Problematike për banorët është shtirja kohore e përfundimit të këtij projekti.

Furnizimi me ujë të pijshëm

- Ka qenë një nga rekomandimet e banorëve për vitin 2015. Për adresimin e kësaj çështje, në qershor 2015 kanë filluar punimet për investimin e ujësllës – kanalizime, i cili shtrihet në disa lagje në Bathore, Kamëz 1, në Frutikulturë, në Zall-Mner. Por problematike mbetet situata në disa zona në Bathore, ku ka ende mungesë të furnizimit me ujë të pijshëm.

Rrjeti i kanalizimeve:

- Gjatë vitit 2015 banorët kanë rekomanduar përmirësimi i rrjetit të kanalizimeve në disa zona disa zona në Bathore si dhe në Paskuqan. Gjatë vitit 2016 janë bërë disa investime në rrjetin e kanalizimeve si në lagjen Paskuqan 1, në lagjen nr. 3, nr. 4 Kamëz, Valias. Prej banorëve kërkohet shtrirja e tyre edhe në zona të tjera.

Gjelbërimi:

- Rekomandim i 2015 ka qenë dhe shtimi i sipërfaqeve të gjelbra në qytet. Bashkia Kamëz ka planifikuar që gjatë vitit 2016 do të ketë një shtim prej 1100 pemë dekorative të shtrira në të gjithë territorin, kryesisht aty ku ka mbaruar investimi i segmenteve. Problematike mbetet krijimi i parqeve dhe hapësirave rekreative në qytet.

Qeverisja e mirë dhe demokracia lokale

- Gjatë 2015 qytetarët kanë rekomanduar që Bashkia Kamëz të vërë në funksion ligjin për informimin dhe konsultimin e publikut dhe të lehtësojë gjithë procedurat e brendshme në funksion të këtij ligji që të bëhet i aksesueshëm nga qytetarët. Perceptimi i qytetarëve për performancën e bashkisë është se janë bërë disa ndryshime pozitive.

Shërbimet sociale

- Në lidhje me shërbimet sociale një nga rekomandimet për vitin 2015 ishte ngritja e strukturave të mbrojtjes sociale pranë njësinë administrative në ndihmë të viktimave të dhunës. Sipas perceptimit të qytetarëve ka ende punë për të bërë në këtë drejtim.

**PREMTIMET E MBAJTURA NË VITIN 2015
KUNDREJT REALIZIMEVE GJATË VITIT 2015 DHE 2016**

PREMTIMET	REALIZIMET
Shërbimet publike	Shërbimet publike
<ul style="list-style-type: none"> • Investime publike për përmirësimin e infrastrukturës rrugore në të gjithë territorin e Bashkisë Kamëz, gjatë mandatit 4-vjeçar. • Shtimi i investimeve publike për përmirësimin e rrjetit të furnizimit me ujë, brenda 2 viteve, projekti i ujësjellës-kanalizimeve; • Investime për përmirësimin e rrjetit të kanalizimeve të ujrave të ndotura. • Sistemi i transportit publik. Vendosija e linjave për të lidhur të gjitha zonat e Kamzës me transport publik. ✓ Do t'i kushtojmë më shumë vëmendje përmirësimit të infrastrukturës rrugore Paskuqanit, më shumë investime në atë zone brenda mandatit; ✓ Kemi në plan zgjerimin e urës së Babroit por edhe të 2 urave të tjera lidhëse me Tiranën; ✓ Janë parashikuar ngritja e dy tregjeve për Bashkinë Kamëz, njëri prej tyre do të jetë në Paskuqan; 	<ul style="list-style-type: none"> • Janë realizuar investime për përmirësimin e infrastrukturës rrugore në rrugën "Liria", Paskuqan 2, Vresht, "OSBE", rruga përpara shkollës "Vëllazërimi" Paskuqan, "Bujan". • Është bërë pastrimi i kolektorëve në grykëderdhe të lumit të Tiranës, në Valias të vjetër, duke thelluar shtratin, duke pastruar mbeturinat e akumuluar në kohë: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Rrjeti i kanalizimeve në rrugën "Ibrahim Rugova", Paskuqan 1; ✓ Ndërtimi i rrjetit të kanalizimeve në rrugën "Kosova" në lagjen nr. 4 Kamëz; ✓ Rrjeti i kanalizimeve në rrugën "Fierzë", lagjja nr. 3 Kamëz; ✓ Rrjeti i kanalizimeve në rrugën "Abdi bej Toptani" - në lagjen e Valiasit, duke filluar nga "Bulevardi Blu", Qendër-Valias deri në afërsi të lumit të Tiranës; ✓ Punimet përgjatë lumit të Tiranës të cilat kanë të bëjnë me thellimin e shtratit të këtij lumi për territorin që i përket Bashkisë Kamëz, ndërtimi i pritave mbrojtëse, pastrimi nga elementet ndotëse dhe inerte që bëhen pengesë për rrjedhën normale të shtratit të tij.
Mirëqeverisja dhe transparenca	Mirëqeverisja dhe transparenca
<ul style="list-style-type: none"> • Zyra e informimit do të funksionojnë duke ofruar një shërbim më të mirë për komunitetin në të gjithë Bashkinë; • Funksionimi i Komisionit Këshillimor 	<ul style="list-style-type: none"> • Bashkia ka miratuar programin e transparencës dhe ka një koordinatör për të drejtën e informimit; • Zyra e informacionit dhe zyrat "one stop shop" në Kamëz, Bathore, Paskuqan

Qytetar Vendor.	ofrohen të gjitha shërbimet e administratës vendore, por edhe të institucioneve të tjera publike dhe private.
<p style="text-align: center;">Zhvillimi ekonomik</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ulja e taksave vendore ne Kamëz do të krijojë kushte të favorshme për nxitjen e bizneseve dhe krijimin e bizneseve të reja; • Synojmë që me reformat dhe ndërhyrjet në paketën fiskale të rritet punësimi në sektorin privat. 	<p style="text-align: center;">Zhvillimi ekonomik</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ka filluar puna për një nga projektet më të rëndësishme të viteve të fundit, siç është ai i ndërtimit të regjistrit të territorit, i cili do të ndikojë mjaft mirë në të ardhmen për planifikimin e projekteve në Bashkinë Kamëz; • Paketa fiskale 2016, Përdorimi me efektivitet i të ardhurave dhe shfrytëzimi i të gjitha burimeve të financimit ka qenë dhe mbetet një element kyç në realizimin e investimeve në Bashkinë Kamëz.
<p style="text-align: center;">Shërbimet sociale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Do të krijohet një sektor i veçantë për dhunën për ti ardhur në ndihmë rasteve të referuara të dhunës. • Familjet në nevojë do të përjashtohen nga taksat vendore. Do të rishikohet skema e ndihmës ekonomike dhe të gjitha familjet në vështirësi ekonomike do të përfshihen në skemë. 	<p style="text-align: center;">Shërbimet sociale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bashkia ka lidhur disa bashkëpunime me organizata të ndryshme si shoqata të fëmijëve jetime të cilat ofrojnë shërbime sociale për shtresa vulnerabël.

8. KONKLUZIONE DHE REKOMANDIME

8.1 SHËRBIMET PUBLIKE – CILËSIA DHE EFIÇENCA

Përmirësimi i infrastrukturës rrugore në qytet

- Aktualisht qytetarët vlerësojnë investimet në infrastrukturë që Bashkia ka ndërmarrë. Gjithsesi, ata kërkojnë ndërhyrje në disa prej rrugëve të qytetit, kryesisht në rrugët dytësore.
- Të vazhdohet puna për përmirësimin e rrjetit rrugor edhe në zonat periferike të qytetit.
- Të përfundohen në kohe rrugët në rikonstruksion, pasi vonesat sjellin ndikim negativ tek qytetarët dhe sidomos tek bizneset lokale.
- Të rritet siguria e këmbësorëve me vendosjen e semaforëve, mbikalimeve apo edhe mbrojtëseve anësore sidomos pranë shkollave

Përmirësimi i sistemit të ndriçimit në qytet

- Qytetarët rekomandojnë të punohet më shumë për mirëmbajtjen e këtij shërbimi jo vetëm në rrugët kryesore, por të ketë ndriçim edhe në rrugët dytësore dhe nëpër lagje.

Përmirësimi i shërbimit të pastrimit

- Rekomandohet të rritet cilësia e pastrimit të qytetit.
- Banorët e Bathores dhe të Paskuqanit kërkojnë rishikimin e strukturës së mbledhjes së mbeturinave: nga një herë në javë në dy herë.

Përmirësimi i shërbimit të gjelbërimit

- Duhet të krijohen hapësira të gjelbra si dhe të krijohen parqe dhe zona rekreative për fëmijët.

Furnizimi me ujë dhe kanalizimet

- Rekomandohet përmirësimi i furnizimit me ujë të pijshëm në disa lagje ku ka mungesë si në Bathore
- Rekomandohet shtrirja e punimeve për përmirësimin e sistemit të kanalizimeve në të gjithë bashkinë.

8.2 DEMOKRACIA VENDORE DHE MIRËQEVERISJA

Informimi dhe komunikimi

- Nga qytetarët vlerësohet funksionimi i zyrës me një ndalesë por rekomandohet të rritet komunikimi ndërmjet qytetarëve dhe bashkisë.

Transparenca në vendimmarrje

- Rekomandohet që informacionet në faqen e bashkisë duhet të jenë më koherente në lidhje e ardhshme.

Pjesëmarrja në vendimmarrje

- Duhet të theksohet vazhdimisht që mbledhjet e Këshillit Bashkiak janë të hapura për qytetarët.
- Bashkia duhet të promovojë pjesëmarrjen e qytetarëve në vendimmarrje.

8.3 ZHVILLIMI EKONOMIK VENDOR

Nxitja e bizneseve

Rekomandohet që bashkia të zhvillojë programe për nxitjen e punësimit në bashkëpunim me institucionet e tjera. Si dhe rritja e bashkëpunimit me biznese private për zhvillimin e ekonomisë në Bashkinë Kamëz.

Mbledhja e të ardhurave dhe planifikimi i buxhetit

Rekomandohet që të ketë një skemë më të suksesshme të subvencionit të familjeve në nevojë për të përfituar pagesës së taksave vendore.

8.4 RESPEKTIMI DHE ZHVILLIMI I TË DREJTAVE TË NJERIUT NË NIVEL VENDOR

Grupe me nevoja të veçanta

Rekomandohet që bashkia të punojë më tepër për mbrojtjen dhe garantimin e të drejtave, si dhe përfshirjen sociale për grupet me nevoja të veçanta si dhe rritja e bashkëpunimit të bashkisë me OJF lokale për të garantuar qytetarëve të gjitha shërbimet e karakterit social.

Komuniteti rom dhe egjiptian

Rekomandohet krijimi i mundësive për punësim për romët dhe egjiptianët

9. RRETH QENDRËS ALEANCA GJINORE PËR ZHVILLIM

E themeluar në vitin 1994, Qendra Aleanca Gjinore për Zhvillim (GADC) është një organizatë jo fitimprurëse, jo partiake, me mbi 20 vjet eksperiencë në punë kërkimore, edukim publik, asistencë për zhvillim kapacitetesh, monitorim dhe avokim. GADC promovon zhvillimin demokratik dhe mirëqeverisjen me një fokus të veçantë në çështjet e barazisë gjinore dhe përfshirjes sociale. GADC është një organizatë lider në Shqipëri dhe në rajon, e mirënjohur për rolin e saj në prezantimin e çështjeve të rëndësishme në lidhje me të drejtat e grave, siç është dhuna me bazë gjinore dhe trafikimi i personave.

GADC është e njohur për zhvillimin e metodologjive të ndryshme për fuqizimin përmes zhvillimit ekonomik të grupeve vulnerabël, avokimit për çështje themelore ligjore e politika të rëndësishme siç janë Ligji “Për dhunën në marrëdhëniet familjare” apo “Ligji kundër diskriminimit”, Barazia Gjinore apo përfaqësimi i grave në politikë e vendim marrje. Prezantimi i çështjeve të buxhetimit gjinor në nivel lokal dhe qendror si dhe përfshirja e qytetarëve në vendimmarrje janë dy çështje për cilat GADC ka zhvilluar e zbatuar metodologji të veçanta të cilat sollën ndryshime të rëndësishme që adresojnë pabarazitë dhe përfshirjen sociale të grupeve vulnerabël në Shqipëri.

Që nga fillimi GADC ka zbatuar shumë projekte, të cilat kanë ndikuar në jetët e qindra pjesëmarrësve në aktivitetet e zhvilluara në të gjithë Shqipërinë. GADC ka një historik të gjatë bashkëpunimi të suksesshëm me aktorë të ndryshëm, përfshirë një numër të madh organizatash shqiptare, institucionesh publike në nivel qendror e lokal, rajonal dhe ndërkombëtar, sektorit privat, medias, akademisë etj. Disa nga aktorët kyç partnerë të GADC-së janë UN Women, PNUD, BE, Ambasada e SHBA, USAID, OSBE, Dhoma e Tregtisë, Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, bashki të ndryshme etj.

GADC fuqizohet në punën e saj nga rrjeti i gjerë i bashkëpunëtorëve, ekspertëve dhe trajnerëve kombëtarë e ndërkombëtarë me formim të pasur akademik. GADC punon të shpërndajë sa më shumë informacion dhe të kthehet në një platformë për ndarje eksperiencash e njohurie me të gjithë e në të gjithë vendin.

VLERËSIMI I KOMUNITETIT PËR QEVERISJEN

RAPORT BASHKIA KAMËZ